

Пономаренко Олена Юрївна
кандидат мистецтвознавства, доцент,
докторант Національної музичної академії
України ім. П.І. Чайковського
ponomarenkoolena1970@gmail.com

МУЗИЧНІ ФЕСТИВАЛІ У СИСТЕМІ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ ІТАЛІЇ

Мета роботи – розкрити найважливіші аспекти й особливості існування музичних фестивалів сучасної Італії, визначити основні їх типи, розглянути специфіку організації музичних проєктів. **Методологія** дослідження базується на застосуванні індуктивного методу, який полягає у дослідженні окремих фестивальних напрямів, що дало змогу окреслити загальні тенденції існування фестивального процесу в системі культурного життя сучасної Італії. **Наукова новизна** полягає у необхідності вивчення музичних фестивалів сучасної Італії як невід’ємної складової італійської національної культури. Виявлення значення і впливу італійських проєктів на стан музичного життя сьогодення набуває особливої уваги та допоможе вітчизняним музикантам дізнатися про специфіку організації музичних фестивалів сучасної Італії, запозичити досвід і використовувати його у практиці музичного життя сучасної України. **Висновки.** Фестивалі органічно вписалися у систему музичного життя сучасної Італії, а фестивальний рух, зазнавши значних змін, протягом останнього десятиліття ХХ ст. та початку ХХІ ст. набирає дедалі більше обертів, зокрема: 1) збільшилася кількість фестивальних заходів – від професійних до аматорських, 2) підвищився професійний рівень учасників аматорських фестивалів, що позначилося у рівні їх майстерності; 3) професійні фестивалі зростають до рівня масштабних заходів зі своїми школами, які дають майстер-класи і реалізують у рамках фестивалів творчі проєкти молодих музикантів; 4) поширюються міжкультурні та творчі зв’язки не тільки між 20 областями Італії, які, в свою чергу поділяються на 107 провінцій (province), а й в інтернаціональному контексті (відбуваються на міжнародному, регіональному та міському рівнях).

Ключові слова: музичний фестиваль, українсько-італійські культурні зв’язки, професійні фестивалі, аматорські фестивалі, музичне життя сучасної Італії.

Пономаренко Елена Юрьевна, кандидат искусствоведения, доцент, докторант кафедры истории мировой музыки Национальной музыкальной академии им. П.И. Чайковского

Музыкальные фестивали в системе культурной жизни Италии

Цель работы – раскрыть важнейшие аспекты и особенности существования музыкальных фестивалей современной Италии, определить основные их типы, рассмотреть специфику организации музыкальных проєктов. **Методология** исследования базируется на применении индуктивного метода, который заключается в исследовании отдельных фестивальных направлений, которые позволили определить общие тенденции существования фестивального процесса в системе культурной жизни современной Италии. **Научная новизна** заключается в необходимости изучения музыкальных фестивалей современной Италии как неотъемлемой составляющей итальянской национальной культуры. Выявление значения и влияния итальянских проєктов на состояние музыкальной жизни современности требует особого внимания и поможет отечественным музыкантам узнать о специфике организации музыкальных фестивалей современной Италии, перенять опыт и использовать его в практике музыкальной жизни современной Украины. **Выводы.** Фестивали органично вписались в систему музыкальной жизни современной Италии, а фестивальное движение претерпело значительных изменений и в течение последнего десятилетия ХХ века и начала ХХІ века набирает все больше оборотов, в частности: 1) увеличилось количество фестивальных мероприятий – от профессиональных до любительских; 2) повысился профессиональный уровень участников любительских фестивалей, что сказалось на уровне их мастерства; 3) профессиональные фестивалы выросли до уровня масштабных мероприятий со своими школами, которые дают мастер-классы и реализуют в рамках фестивалей творческие проєкты молодых музыкантов; 4) возрастают межкультурные и творческие связи не только между 20 областями Италии, которые в свою очередь делятся на 107 провинций (province), но и в интернациональном контексте (происходят на международном, региональном и городском уровнях).

Ключевые слова: музыкальный фестиваль, украинско-итальянские культурные связи, профессиональные фестивалы, любительские фестивалы, музыкальная жизнь современной Италии.

Ponomarenko Olena, Ph.D. in Arts Criticism, Associate Professor, doctoral student of the Department of History of World Music of Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine

Music Festivals in the System of Cultural Life of Modern Italy

The purpose of this research is to reveal the most important aspects and features of functioning of music festivals in modern Italy and to consider specifics of organising such music projects. The **methodology** of the research is based on the use of the inductive method, which consists in the study of individual festival trends, which allowed determining the general tendencies of the existence of the festival process in the system of cultural life in modern Italy. **Scientific novelty** lies in the necessity of the comprehensive study of music festival life of modern Italy as an integral part of Italian national culture. The identification of the importance and influence of Italian projects on the state of musical life of our time acquires special

attention and will help domestic musicians to learn about the specifics of the organization of music festivals in modern Italy, adopt the experience and use it in practice of the musical life of modern Ukraine. **Conclusions.** Festivals have become a vital part of the music life system in modern Italy. Festival movement underwent considerable changes at the turn of the century and has been gaining pace, in particular: 1) number of festival events, both professional and amateur is growing; 2) professional level of participants of amateur festivals has improved, affecting their level of skill; 3) professional festivals have grown to the size of large-scale events with their schools, giving masterclasses and implementing creativity projects of young musicians; 4) intercultural and creative ties are developing, not only between 20 regions of Italy (which are divided into 107 provinces), but also in the international context (taking place at international, regional and city levels).

Keywords: music festival, Ukrainian-Italian cultural ties, professional festivals, amateur festivals, music life of modern Italy.

Культурне життя України значно змінилося у часи її незалежності. Між сучасною Україною та країнами Європи налагоджуються міцні міжнародні відносини. Не є винятком і українсько-італійські культурні зв'язки, які мають давню історію. Так, починаючи від XV ст., у списках Болонського університету зустрічаються імена студентів і магістрів із прикладкою "Rossicus", "Rhutenus", "Roxolanus", "Le Russia". Серед таких вихованців Болонського університету був вчений-енциклопедист, доктор мистецтв і медицини, професор, ректор Болонського університету медицини і вільних наук, один із перших зачинателів гуманістичної культури в Україні Юрій Дрогобич, у деяких джерелах його ім'я писалося по-різному: Георгій, син Доната із Русі; Юрій зі Львова; Юрій із Дрогобича; Юрій Котермак (народився бл. 1450- помер 1494 рр.) [3, 34-36, 38, 54, 174].

Особливого значення українсько-італійські культурні зв'язки набули наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст. Творчість українських діячів, які навчалися і працювали в Італії (М. Березовський, Д. Бортнянський, С. Гулак-Артемівський С. Дегтярьов, І. Мартос, А. Лосенко, Е. Фомін, І. Хандошкін), стала "складовою української національної культури, водночас здобутком російської музичної культури і культури світового рівня" [1, 57-67]. Значні досягнення українського музичного мистецтва цього періоду представлені іменами М. Березовського, Д. Бортнянського, а також їх професійною діяльністю. Освіту ці композитори отримали в Україні, Росії та Італії, а саме у Болонській філармонійній академії. Життя ще одного відомого композитора і оперного співака С. С. Гулака-Артемівського було пов'язане з Італією. За порадою М. Глінки він навчався співу в Італії у П. Романі. У 1841 році дебютував у Флорентійському оперному театрі. У 1842-1864, коли повернувся у Петербург і працював у складі російської оперної трупи, періодично гастролював в Італії, брав участь в оперних та драматичних виставах. Серед іноземних оперних співаків і педагогів, які працювали в Україні, слід пригадати Камілло Еверарді. Великий баритон, учень Ламперті і Гарсія, після закінчення кар'єри співака працював педагогом вокалу: був професором Петербурзької консерваторії (1870-1888), викладав спів у Київському музичному училищі (1890-1897), а з 1897 року – у Московській консерваторії. Серед його учнів були відомі співаки Ф. Стравінський та В. Майборода.

У сучасному музичному житті культурні зв'язки між нашими країнами постійно поширюються. На рівні інтернаціональних проєктів відбуваються музичні конкурси, фестивалі, оперні постановки, концертні програми, де активну участь беруть вітчизняні музиканти поряд з іноземними колегами. Національна опера України імені Т. Г. Шевченка, Національна Львівська опера активно, а головне, дуже успішно інтегруються у світовий музичний процес, про що свідчать їх гастрольні тури у багатьох країнах світу, в тому числі на сценах італійських театрів.

У 2012 році у Києві відбулися концерти італійського ансамблю барочної музики "La Venexiana", а восени 2014 року впродовж даного проєкту посольство Італії в Україні зробило масштабні культурні заходи, де активну участь брали не тільки італійські та українські музиканти, а й музиканти з інших європейських країн. У Києві пройшов масштабний фестиваль музики епохи бароко, а у Національній опері України відбулася грандіозна постановка "Реквієму" Джузеппе Верді, присвячена 100-річчю початку Першої світової війни. Слід відзначити, що фестиваль барочної музики у Києві проходив паралельно з фестивалем "Coma festival barocco" у Римі.

Активну участь у міжнародних проєктах Україна-Італія бере НМАУ імені П. І. Чайковського. Її ректором професором Рожком В. І. був підписаний культурний договір з консерваторією у місті Трієст (Італія). Це стало початком постійного творчого обміну студентами різних спеціальностей, активізувало участь вихованців НМАУ у престижних міжнародних конкурсах та фестивалях в Італії.

Незважаючи на те, що культурні проєкти між країнами, серед яких особливо вирізняються музичні фестивалі, постійно організовуються та привертають увагу виконавців, до сьогодні у вітчизняному музикознавстві відсутні наукові праці, які б оцінили сучасний стан розвитку фестивального процесу в Італії, висвітили різні аспекти існування фестивального руху в контексті інтернаціональних зв'язків та окреслили шляхи на майбутнє.

В українському музикознавстві останнього десятиріччя все більше наукових розробок, які присвячені проблемам сучасних фестивалів і конкурсів у світовому та вітчизняному контекстах. У монографії "Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики" [7] М. Шведа на прикладі багатьох країн докладно досліджує становлення і основні тенденції розвитку фестивального процесу сучасної музики, а також поряд з оглядом найважливіших світових фестивалів Австрії, Німеччини, Швейцарії, Нідерландів тощо, приділяє увагу саме українським фестивалям, які з часу незалежності знайшли певне місце в світовому культурному просторі. На жаль, музичні фестивалі сучасної Італії не розглянуто у даній праці, автор лише згадує музичні фестивалі Венеції та Флоренції, але детально їх не аналізує. У роботах відомого музикознавця, дослідника сучасної української музики, музичного критика О. Зінкевича докладно розглядається специфіка українських фестивалів в сучасному культурному просторі. Наприклад, у статті "Музика говорить мовою нашого часу" [2] музикознавець детально аналізує, порівнює і дає власну оцінку двом престижним фестивалям сучасної музики в Україні: "Київ Музик Фест (Київ) та "Два дні і дві ночі" (Одеса). Кандидатська дисертація виконавиці та дослідниці М. Пухляк присвячена саме специфіці національного виконавства, яке розглянуто крізь призму конкурсного руху в Україні як феномену сучасного культурного простору [5]. На жаль, питання, які пов'язані з фестивальним рухом в музичному просторі Італії знаходяться поза зоною дослідницького інтересу та на сьогоднішній час є своєрідною terra incognita сучасної музикознавчої науки.

Актуальність дослідження обумовлена тим, що назріла необхідність комплексного вивчення музичного фестивального життя сучасної Італії, як невід'ємної складової італійської національної культури. Дана робота актуальна з точки зору науки і практики. Результати дослідження допоможуть вітчизняним музикантам дізнатися про специфіку організації музичних фестивалів сучасної Італії, запозичити досвід і використовувати його у практиці музичного життя сучасної України.

Свого часу видатний музикознавець А. Сохор, завдяки якому в СРСР відновився інтерес до музичної соціології як самостійної наукової дисципліни, і праці якого не втратили своєї актуальності, писав про необхідність створення наукових досліджень, що дають "зріз музичної культури якої-небудь місцевості в даний історичний момент, тобто картину сучасного музичного життя. Особливий інтерес для науки є опис та аналіз музичного побуту різних верств і груп населення, з'ясування того, якими видами діяльності, пов'язаною з музикою, вони займаються і наскільки активно, що вони слухають, співають і грають" [6, С. 208]. Думка ця не втрачає свою сутність і зараз.

Мета статті – розкрити найважливіші аспекти і особливості існування музичних фестивалів сучасної Італії, визначити їх основні типи та специфіку організації.

Традиція сучасного музичного фестивального руху, народилася в 30-ті роки ХХ століття саме в Італії – у Флоренції та Венеції. Залишається вона актуальною і для музичного життя сучасної Італії, якій належить перше місце серед європейських країн по проведенню та організації фестивалів.

Фестиваль походить від французького "festival", яке, у свою чергу, утворилося від латинського "festivus" – "веселий, святковий" – саме ці ознаки характеризують масове свято, яке збирає в одному місці велику кількість людей, об'єднаних спільними інтересами, захопленнями, досягненнями та ідеями.

Музичні фестивалі в сучасній Італії проводяться в основному з травня по жовтень, що пов'язано з кліматичними умовами даного півострова. Музичний фестиваль – творчий проект, у якому цикли концертів і вистав, об'єднані спільною назвою, єдиною програмою і проходять в особливо урочистій обстановці. Вони різні за тривалістю (від декількох днів до півроку) і за змістом, а саме: монографічні (присвячені музиці одного композитора), тематичні (присвячені тому чи іншому жанру, певному часу епохи або стилістичному напрямку).

Фестивалі організуються державними і місцевими властями, філармоніями і музичними товариствами, асоціаціями культури, а також фірмами і приватними особами. Музичні фестивалі проводяться регулярно (щорічно, раз у 2-4 роки) або у зв'язку з якимись урочистими подіями. Влаштуються зазвичай в містах, що славляться музичними традиціями, пов'язаних з життям і діяльністю великих музикантів.

Аналіз фестивального життя сучасної Італії дає підстави умовно поділити музичні фестивалі на дві групи: 1) професійні фестивалі та 2) аматорські. Професійні фестивалі мають свою історію, деякі з них проходять щорічно та існують не одне десятиріччя. Принцип організації і проведення даних фестивалів передбачає певну концепцію та тематичну спрямованість, високі критерії добору учасників, солідні гонорари та майбутні контракти з відомими театрами та оркестрами Італії.

Серед музичних фестивалів сьогодення, слід назвати фестивалі професійного напрямку, які успішно функціонують, а саме: 1. "Венеціанський музичний фестиваль" (Festival Internazionale di Musica Contemporanea Biennale di Venezia). 2. "Флорентійський музичний травень" (Maggio Musicale Fiorentino). 3. "Оперний фестиваль Арена ді Верона" (Arena di Verona Opera Festival). 4. "Стреза фестиваль" (Stresa Festival – Settimane Musicali di Stresa). 5. "Равелло Фестиваль" – фестиваль класичної

музики (Ravello Festival). 6. "Фестиваль імені Верді в Парме" (Parma Verdi Festival) 7. "Фестиваль Пуччіні. Торре дель Лаго," (Festival Puccini Torre del Lago). 8. "Фестиваль націй. Чітта ді Кастелло" (Festival delle Nazioni).

Одним з найяскравіших музичних проєктів у панорамі професійних фестивалів залишається "Венеціанський міжнародний фестиваль сучасної музики" (Festival Internazionale di Musica Contemporanea Biennale di Venezia) вперше проведений у вересні 1930 року в рамках вже існуючої Бієнале мистецтв. Його основним орієнтиром була і залишається сучасна італійська і зарубіжна музика. Перші чотири фестивалі в рамках Бієнале проходили раз на два роки, з 1936 року фестиваль став щорічним, не враховуючи переривів у 1939, 1940, 1943-1945 роках.

Перші музичні фестивалі, а саме "Венеціанський музичний фестиваль" (Festival Internazionale di Musica Contemporanea Biennale di Venezia), "Флорентійський музичний май" (Maggio Musicale Fiorentino), "Свято музики в Умбрії" (La Sagra musicale Umbra), "Театр новинок міста Бергамо" (Teatro della Novita' di Bergamo), "Сієнський музичний тиждень" (La Settimana musicale Senese) були створені в Італії у період фашистського режиму та мали особливу культурно-політичну стратегію держави, привернути увагу іноземної публіки до подій притаманних італійської еліті. Вони організовувались вузьким колом музикантів, композиторів і музичних критиків, а також відвідувалися лише заможними італійцями та іноземцями. Як відмічає дослідниця Лебедь М. І., в знак лінгвістичної незалежності фашистський режим постановив не використовувати слово "фестиваль" і вживати замість нього слова, тісно пов'язані з власною традицією – свято (sagra), травень (maggio), тиждень (settimana) тощо [3, 58].

На першому заході "Венеціанського музичного фестивалю" (Festival Internazionale di Musica Contemporanea Biennale di Venezia, 1930 р.), звучала тільки камерна і симфонічна музика, що виконувалась силами міланського оркестру EIAR (Ente Italiano Audizioni Radiofoniche) та оркестру римського театру "Аугустео" під керівництвом Бернардіно Молінарі. Починаючи з 1932 року в програмах фестивалю з'явився модний у Європі жанр камерної опери чи балету, як правило, без хору, з обмеженою кількістю виконавців, з оркестром, який не перевищував 25 інструментів.

На відміну від інших фестивалів, венеціанський повністю фінансувався за рахунок державних коштів і тому, залежав від патронажу глави уряду, Завдяки цьому постійно існував внутрішній конфлікт між двома напрямками – консервативним, в особі його президента Адріано Луальді, представника уряду, та модерністським, представленим відомими сучасними композиторами Альфредо Казелла, Маріо Лаброка і Джан Франческо Маліпєро (це – відповідно – віце-президент, генеральний секретар та член оргкомітету фестивалю). Однак, незважаючи на всі внутрішні кризи, венеціанський фестиваль мав широкий міжнародний резонанс і представляв італійські прем'єри творів композиторів першого рангу: Золтана Кодая, Ігоря Стравінського, Даріуса Мійо, Альбана Берга, Арнольда Шенберга, Пауля Хіндеміта, де Фальї, Бели Бартока [3, 59].

За роки існування директорами фестивалю були відомі італійські музиканти: Adriano Lualdi, Alfredo Casella, Mario Corti, Mario Labroca, Ferdinando Ballo, Nino Sanzogno, Ferrante Mecenati, Alessio Piovesan, Pino Di Valmarana, Alessandro Piovesan, Ferrante Mecenati, Virgilio Mortari, Luca Ronconi, Mario Messinis, Carlo Fontana, Sylvano Bussotti Paolo Portoghesi, Mario Messinis, Bruno Canino, Uri Caine, Giorgio Battistelli, Luca Francesconi, Ivan Fedele.

Традиції фестивалю зберігаються у наш час. З 2012 року директором фестивалю є відомий композитор Ivan Fedele, президентом – Paolo Varatta. Фестиваль кожен рік підтверджує свою вагомую роль у музичній панорамі новітнього часу. Постійно у програмі фестивалю з'являються композиції молодих авторів зі всього світу. 29 вересня по 8 жовтня 2017 року відбудеться 61 сезон Міжнародного фестивалю сучасної музики у Венеції, який, за словами директора фестивалю Івана Феделе: "... дивиться на Схід. Тема Сходу червоною ниткою проходить через усі концертні програми фестивалю і основними учасниками даного проєкту є представники великого регіону азіатського континенту, який включає в себе Китай, Корею і Японію. Авторів, які пов'язані із Заходом" [8].

Фестиваль вірний своїм традиціям. Як і раніше у програмі домінують інструментальні композиції, в яких головна роль належить акустичним експериментам зі звуком, електронікою, природними елементами "в симбіозі з навколишнім середовищем, в якій природні елементи, такі як вода, каміння, предмети, паперу та кераміки взаємодіють з традиційними інструментами оркестру, що робить персонажу унікальним у світі" [8].

Фестиваль з кожним роком розширює жанрову палітру на рівні експерименту з електронною музикою, в якому задіяні ambient, industrial, nois, free jazz та house.

Вже четвертий сезон у рамках фестивалю діє Biennale College – Musica. У цьому році будуть представлені три опери breve. Інтерес до камерної опери, який був заявлений ще на перших проєктах

фестивалю актуален і сьогодні. Постановка трьох опер інтернаціональної команди молодих композиторів, лібретистів, сценографів, вокалістів: "Orpheus moments", "Arnea", "La stessa barca" складається з різних етапів: навчаючих курсів, що проходять з березня, та реалізації даного проекту. Проект складають три мікробюджетних камерних опери тривалістю не більше 20 хвилин, для ансамблю з восьми інструментів (флейта, кларнет, труба або тромбон, скрипка, альт, віолончель, ударні інструменти, MIDI-клавіатури) і чотирьох голосів (сопрано, меццо-сопрано, тенор, баритон, бас). Ці короткі твори будуть представлені в рамках 61-го Міжнародного фестивалю сучасної музики 2017 і показані онлайн на сайті Бієннале, у живому виконанні. Самі спектаклі очікуються з 18 вересня по 6 жовтня 2017 року.

Принцип організації аматорських фестивалів, навпаки, спонтанний, вони проходять нерегулярно, не мають чітких обмежень при складанні програми та вимог для учасників фестивалю. Критеріїв добору формальні, все залежить від рішення самих організаторів фестивалю. Дані проекти не мають довгого творчого життя. Їх діяльність обмежується одним або двома музичними проектами. Серед таких інтернаціональних проектів слід назвати Перший міжнародний фестиваль музичного мистецтва "Pompei Music Fest" (парад юних талантів Україна – Італія), який відбувся 22-26 жовтня 2016 року в історичному місті Помпеї.

Українська діаспора в Італії є однією з найбільших. У багатьох регіонах існують громадські організації, створюються періодичні видання та україномовні інтернет-сайти, які сприяють об'єднанню земляків на чужині, дозволяють спілкуватися рідною мовою, відзначати національні та релігійні свята. Процес формування організованої української громади в Італії ще триває і вимагає більше контактів саме на рівні міжкультурного діалогу Україна-Італія.

Головною метою першого інтернаціонального проекту "Pompei Music Fest" і стало – познайомити італійців з українським музичним мистецтвом та подарувати три яскравих концерти на чудовій сцені п'яцца Іммаколата, розташованій у самому центрі міста Помпеї.

В організації даного проекту взяли участь дві сторони – італійська культурна асоціація "Rosso Pompeiano" (місто Помпеї), президентом якої є Адріано Спано та громадська організація "Art Liga" (місто Київ, президент Олена Супрун), а також молоді таланти: солісти-вокалісти, інструменталісти, артисти театру-студії "Окей" (головний режисер Оксана Ковальова). Усі вони – учні, єдиної в Україні школи естрадного та джазового мистецтва (Київ), яку вже п'ятнадцять років очолює відомий музикант, співголова громадської організації "Art Liga" Петро В'ячеславович Полтарев. Спеціальними гостями фестивалю стали молоді музиканти біг-бенду Григорія Постоля Київського Національного університету культури і мистецтва.

Фестиваль проходив під патронатом мерії міста Помпеї, Генерального консульства України в місті Неаполі та Управління культури, туризму та охорони культурної спадщини Дніпровської районної у місті Києві державної адміністрації. Відкрили свято генеральний консул України в місті Неаполі Гамецький Віктор Сергійович та Отець Ігор – представник греко-католицької церкви української громади міста Помпеї.

В яскравій атмосфері свята звучали пісні італійською, українською, англійською мовами, уривки із мюзиклів, джазові інструментальні композиції. Справжнім апофеозом став останній вечір фестивалю – церемонія нагородження всіх учасників дипломами і пам'ятними подарунками, а також Гала-концерт.

"До нових щасливих зустрічей!" – такими словами, які стали у певному сенсі гаслом, завершився перший міжнародний фестиваль у Помпеях. А зустрічі обов'язково будуть, вже у вересні 2017 року відбудеться Другий міжнародний музичний проект "Pompei Music Fest" у якому братимуть участь молоді таланти з України, Італії, Азербайджану, Угорщини.

На основі вищевикладеного можна констатувати, що фестивалізація є симптомом сучасності з характерним для неї зростанням комунікативних відносин. Фестиваль – це масове свято, що нівелює протиріччя суспільства сьогодні, несе позитивну енергію та активно протистоїть різним соціальним негативам. Звідси очевидний інтерес багатьох країн світу до організації та проведення фестивалів. Італія, в свою чергу, подає приклад зацікавленості видовищними заходами. Із завидною регулярністю тут здійснюються різного роду музичні проекти, перше місце серед яких займають саме фестивалі. Їх популярність з кожним роком набирає обертів, і сьогодні спектр фестивалів в Італії досить широкий: фестивалі опери, інструментальної музики, джазу, поп, рок-музики, тощо. Інтенсивність фестивалів говорить, перш за все, про високий рівень культурного життя даної країни, її відкритість до міжнародних контактів у контексті музичного мистецтва: по-перше, щоб презентувати свої національні позиції, по-друге, запозичити професійний досвід інших країн світу, по-третє, сприяти зростанню професійної майстерності молодих музикантів. Фестивальні проекти органічно вписалися у систему музичного життя сучасної Італії, і протягом останнього десятиліття ХХ ст. та початку ХХІ ст. розширюють свої національні кордони: 1) збільшилася кількість фестивальних заходів від професійних до аматорських, 2) розширився віковий ценз учасників

від дітей молодшого до музикантів дорослого віку, 3) підвищився професійний рівень учасників аматорських фестивалів, що позначилося на їх майстерності; 4) професійні фестивалі зростають до рівня масштабних заходів зі своїми школами майстер-класів і реалізацією творчих проєктів молодих музикантів, 5) поширюються міжкультурні та творчі зв'язки не тільки між 20 областями Італії, які в свою чергу поділяються на 107 провінцій (province), а й в інтернаціональному контексті (відбуваються на міжнародному, регіональному та міському рівнях). Кожен проєкт має свій рівень міжнародної комунікації, пропагування як італійської, так і зарубіжної музики, презентації творчої еліти як з Італії, так і з інших країн світу, популяризації національного мистецтва кожної країни. Отже, розвинуті традиції міжнародного фестивального руху в Італії саме завдяки проєктам сучасних молодих музикантів з усього світу, у тому числі з незалежної України, з успіхом інтегруються у міжнародний культурно-мистецький простір.

Література

1. Горенко Л. І. Болонська філармонійна Академія та її зв'язки з Україною кінця XVIII – першої половини XIX ст. / Л. І. Горенко // *Культура України : зб. наук. праць / М-во культури і туризму України, Харк. держ. академія культури*. – Харків : ХДАК. – Вип. 20 : *Культура України : Мистецтвознавство : Філософія : зб. наук. праць / Харк. держ. академія культури ; відп. ред. В. М. Шейко*. – Харків : ХДАК, 2007. – С. 57-67.
2. Зінкевич О. Музика говорить мовою нашого часу/ О. Зінкевич // *Критика*. – К., 2004 – № 7-8 (81-82). – С.30-34.
3. Лебедь М. И. Альфредо Казелла и новая музыка в Италии: дис. ... кандидата искусствоведения: 17.00.02 / Марина Игоревна Лебедь. – М., 2012. – 298 с.
4. Микитась В. Л. Давньоукраїнські студенти і професори / В. Л. Микитась. – К.: Абрис, 1994. – 288 с.: іл.
5. Пухляк М. С. Конкурс музикантів-виконавців як феномен сучасного культурного простору: дис. ... кандидата мистецтвознавства: 26.00.01 / Марія Євгенівна Пухляк. – К. : Нац. музична акад. України ім. П. І. Чайковського, 2014. – 201 с.
6. Сохор А.Н. Статьи о советской музыке М. Шведа "Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики"/ А. Н. Сохор. – Л.: Музыка, 1974. – 215 с.
7. Швед М. Б. Тенденції розвитку міжнародних фестивалів сучасної музики / М. Б. Швед. – Львів : Сполом, 2010. – 440 с.
8. La Biennale di Venezia – Biennale musica 2017. – Режим доступу: www.labiennale.org.

References

1. Horenko L. (2007). Accademia Filarmonica di Bologna and its Ties with Ukraine in the End of the 18th Cent. – the First Half of the 19th Cent. Culture of Ukraine : Collection of Scientific Works / Ministry of Culture and tourism of Ukraine, Kharkiv State Academy of Culture (Vols 20), (pp. 57 – 67). Kharkiv : KhDAK, 57-67 [in Ukrainian].
2. Zinkevich O. (2004). Music speaks the language of our time. Krytyka. Kyiv, 7-8(81-82), 30-34 [in Ukrainian].
3. Lebed M. (2012). Alfredo Casella and New Music in Italy. Extended abstract of candidate's thesis. Moscow, 298 [in Russian].
4. Mykytas V. (1994). Old Ukrainian Students and Professors. Kyiv: Abrys, 288 [in Ukrainian].
5. Puchlyanco M. (2014) The competition of musicians-performers as a phenomenon of modern cultural space: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv : NMAU, 201 [in Ukrainian].
6. Sokhor A. (1974). Articles on Soviet Music. Leningrad : Myzyka, 215 [in Russian].
7. Shwed M. (2010). Trends in the development of international festivals of contemporary music. Lviv : Spolom, 440 [in Ukrainian]
8. Venice Biennale – Biennale musica 2017. Retrieved from www.labiennale.org.

Стаття надійшла до редакції 22.05.2017 р.